

in skrčena strela, kolikor je mogoče, do tál pripravi, da se bo mogla dostojno razširjati, ker, kolikor bolj se ona razširja, toliko širje postaja tudi zadej kopito. Obročna kopita (Ringelhufe), ki so večidel ozka kopita, potrebujejo posebno mokrega stališča.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 29. Pred petimi leti kupil sem v Gorici 2 kilograma Lucernega semena, a uže prva leta pokazala se je predenica. Ker jaz tega plevela nisem poznal, tudi nisem nič ukrenil proti njemu in tako se je predenica razširila uže čez celo njivo. Sedaj sem skusil vse, kar se mi je svetovalo v pokončevanje predenice, a ne morem jo zatreti, le vedno več jo je. Prosim Vas, dajti mi tudi Vi kateri svet, kako bi ta nadležni in škodljivi plevel popolnem umoril. (M. G. v Podmelcu pri Tominu.)

Odgovor. Najgotovejše sredstvo za uničevanje predenice je, kolikor možno nizko pri tleh požeti tiste prostore, koder je predenica. To se ve, da se more zgoditi, predno predenica naredi seme. Druga sredstva so: V jeseni položi se na dotična mesta slama, katera se potem zažge, ali pa se prekopljejo dotična mesta, rušnja se posuši, ter zarad večje sigurnosti potem še na ognju sežge. Vsa ta sredstva so draga in največkrat brez uspeha. Najbolj priprosto sredstvo je setev čistega semena.

Čisto novo sredstvo za pokončevanje predenice smo pa pred kratkem izvedeli. Nek francoski kmetovalec imel je pol hektara veliko njivo, obsejano z lucerno, ki je bila čez in čez s predenico zaprežena. Vsa mogoča sredstva je poskušal, a ni mogel plevela zatreti. Slednjič sklene vso rušnjo (ledino) njive porezati ter jo potem sežgati. K sreči pa on tega sklepa ni izvršil. Dotični gospodar imel je tikoma njive uže dlje časa ležečo rabljeno čerislo. Ker je mislil, da mu bode to čerislo pomagalo pri sožiganju rušnje, pusti v mesecu marcu z njim potrositi 2 centimetra na debelo vsa mesta, koder je bilo kaj predenice. V teku poletja pa zraste na teh mestih najlepša detelja in predenica izginila je brez vsega sledu. Tudi drugod se je potem to sredstvo poskušalo in povsod je bil vspeh enako ugoden. Priporočamo to sredstvo v izkušnjo tudi našim gospodarjem, vsaj je voz čerisla kmalu kje dobiti. Svetujemo pa raje bolj na debelo trositi, ker je vspeh gotovejši.

Gospodarske izkušnje.

Da se meso poleti sveže obdrži,

delajo Japonci tako-le: Meso denejo v porcelanasto skledo ter ga najprvo polijejo s prav vročo vodo, tako, da je vse meso z vodo pokrito; na vodo pa vlijejo olja. Na ta način obvaruje se meso pred dotiko s zrakom ter se dolgo časa sveže ohrani.

Sredstvo proti ovčjim grintam.

Najboljše sredstvo, grinte na ovcah ozdraviti je kopanje ovc v 30 do 40 stopinj topli vodi, kateri se dodá na vsakih 100 delov vode 1 del karbolne kisline. Čez 14 dni naj se kopanje še enkrat ponovi. Karbolna kislina je v vsaki lekarni za dobiti.

Premogov pepel je dober gnoj za krompir.

Premogov pepel, katerega je v nekaterih krajih prav lahko dobiti, dá se kot gnoj za krompir izvrstno

porabiti. V ta namen nasuje se v kako jamo pol čevlja na debelo presejan premogov pepel, katerega se toliko z gnojnico iz stranišča polije, da je skoz in skoz premočen. Na to premočeno plast nasuje se zopet na poldrugi čevlj na debelo drug pepel ter potem zopet enako z njimi ravná. To delo ponavlja se tolikokrat, da je jama polna. Spomladi porabi se ta gnoj tako, da dobi vsak vsajen krompir eno dobro perišče tega gnoja.

Paradižnike sveže ohraniti.

Vrtnar Köhler priporoča na ta-le način si paradižnike sveže obdržati: Odberó naj se najlepši in popolnem zdravi paradižniki, ter naj se zavijó vsak posebej v trtne liste. Tako zaviti paradižniki zložé se v majhne sodčke ali lonce ter se polijó s svežo vodo, tako, da voda vedno krije paradižnike. Vsaka dva dneva se voda odlije ter se s svežo nadomesti. Priporočamo to lahko izpeljivo sredstvo našim gospodinjam v poskušnjo.

Sredstvo konjem obtolčena kolena ozdraviti.

Vsak vé, da konj dosto zgubi od svoje vrednosti, če se mu pozna na kolenih rana ali pa sploh znamenja nekdanje rane, kar se tudi iz tega sklepa, da konj pada.

Če pade konj na koleno, pelje naj se počasi v hlev ter rana izpere s polivanjem vode, ne da bi se kaj rane dotaknili. Rana se potem izsuši, in sicer ne z brisanjem, ampak z rahlim pritiskanjem kake mehke in čiste cunje. Potem naveže se na rano karbolovani bombaž (v lekarni se dobi), katerega se s flanelo na koleno priveže ter pokrije z usnjem, ki je prirejen za pokrivanje kolena. Konj naj tri do štiri dni ostane pri miru v hlevu. Četrty dan odvzame se konju vsa obveza z bombažem vred in sicer varno brez poškodovanja skorije, ki se je na rani naredila. Konj naj se potem počasi okoli vodi in predno se zopet v hlev pelje, dá se mu nova taka obveza. — Čez 12 do 13 dni odpade ta skorija in vidi se nova koža z dlako, ki se od sosedne kože prav nič ne loči. Opozoriti moramo, da pri prevezovanju se oni bombaž, ki se skorje drži, ne sme odtrgati. To sredstvo je priprosto ter je vredno, da se poskusi.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

6.

Pri šahu perzijanskem.

Šah je uže vedel, da pridemo. Samo to je še belilo glave mnogim Perzijancem, da bi vestno in točno se izpolnile vse predpisane posameznosti. Pred mestom smo, ali vá-nj še ne smemo. Šlo je pismo za pismom, izjava za izjavo, tajni pisarji in zaupljivi berzoseli so bili vedno na potu med Teheranom in našim stanom, samo da bi se nič ne opustilo, nič prenašlo, nič pregrešilo. In čemu? Sloveč zvezdogled ispahanski je bil uže poprej določil, kateri dan, katero uro in minuto morajo poslaniki v Teheran stopiti, da bode vse srečno se izšlo. To je v posebnem pisanji objavil tudi dvoru šahovemu. Na vsak način je bilo toraj treba natanko se držati določbe. Iz Teherana nam je več ur daleč naproti prišlo 600 konjikov šahove životne straže s plemiči dvorskimi na čelu, da nas slovesno spremijo v mesto. Opravili smo premnogo dvorljivosti drug dru-

gemu, in mi načelniki poslanstva smo vedno gledali na to, da nismo storili ne več ne manj kakor Perzijanci. Tako, na primer, smo oboji ob enem se zemlje dotaknili, kedar smo se pozdravili. Zunaj mesta so nas pričakovali životni čuvaji kraljevi, in tu smo se dalj časa zabavali z različnimi rečmi zgolj zato, da smo se mudili in nismo poprej stopili v mesto, kakor je bilo določeno. Naposled smo vendar prilezli v predmestja. Naš spremljevalec Aga Mir je imel natančno uro, po kateri je meril našo hojo in ježo, da se je v vsem točno vjemala z zvezdogledovimi določbami. „Se deset minut imaš“, omenil je pologlasno, „tedaj le počasi!“ Kmalu na to je zaklical: „Sedaj pa hitreje!“ In zopet čez nekaj hipov: „Počasi, počasi!“ Naposled je zavpil: „Sedaj pa le!“ in ta hip je stopil moj konj skozi mestna vrata. „Hvalo Bogu!“ zavriskal je Aga Mir, in obraz se mu je veselja posvetil. „Kakor nalašč, ravno pravi hip! Kako mi to dobro dé!“

Jezdili smo po ulicah in cestah teheranskih tako dolgo, da smo prijezdili do poslopja prvega ministra Hadši Ibrahima. Ta slavni mož je bil takratnega šaha na prestol posadil. Kmalu je prišel Ibrahim, da nas sprejme in pozdravi. V razgovoru je pokazoval zdravo pamet, odkrisosrčnost in dovolj duševne sile. Ko smo se po dolgem obravnavanju pomenili zastran naslovov, nagovorov in drugih dvorljivosti, ki so navadni ob zaslišanju, prišla je ura, ob kateri smo smeli stopiti pred veličastvo perzijanskega kraljestva. Sijajno opravljeni smo jezdili h kralju, po ulicah pa se je kar trlo ljudi, ki so v nas zijali, in celi oddelki vojakov peš in jež v azijskem nagizdju so izdrževali red. Na predvoru šahove palače stali so in nas pričakovali dragoceno opravljeni konjiki. Od tu smo prišli na vrt pred sprejemno dvorano, in tu še le smo se prepričali o sijajnosti perzijanskega dvora. Tu so stali vsi princi, plemiči in dvorjani, pa viši državni služabniki vsak pri svojih, vsak po svojem zvanju od častnika pri vratih pa tje do prestoljenaslednika Abbas Mirze. Vsak je imel zlat ročaj pri meču, in kašemirski šal okrog života ovit. Nad vse pa je sijal kralj sam. Bledemu lepemu obrazu se je vrlo podala dolga črna brada, po obleki pa je bilo našitih toliko dragih kamnov, da je kar vid jemalo, dokler je kralj na solncu stal.

Vzdigneta se obrednika ter se slovesno bližata prestolu. Po dvakratnem priklonu spregovori sprejemnik prošnje: „Stotnik Malcolm, poslanik namestnega kralja indijskega, prišel je k tvoji visokosti.“ Na to je kralj mene pogledal ter glasno rekel: „Dobro došel!“ Ko smo se tako pozdravili, stopali smo potem po stopnicah v dvorano, in postavili se vsak na svoje zaznamovano mesto. Odprli so pismo namestnega kralja, ki so ga do sedaj nosili v malih zlatih neškah, in prečitali ga. Potem me je začel šah izpraševati, kako je kralju angleškemu, kako namestniku indijskemu, kako sem bil sprejeman po Perziji, ali sem zadovoljen, in drugo tako. Zaslišanje je trajalo 20 minut, ko je bilo pri kraju, šli smo od kralja. Pozneje sem bil še več potov pri njem, mnogo me je izpraševal, kako vrejena je pač država angleška, kako se ima njen vladar itd. Dvoje mu kar nič ni bilo po volji: prvič, da ima kralj angleški samo eno ženo, drugič, da ga zakoni omejujejo v oblasti. „Taka mogočnost sicer dolgo traje“, omenil je smehljaje, „ali nima pravega užitka in moči, kakor moja. Gledi, tu stojé Soliman, kan Kadir in drugi velikaši moje kraljevine, in jaz morem vsem glave posekati, ako bi hotel.“ In obrnivši se k dostojanstvenikom omenil je: „No, povedite, ali je res ali ni?“

„Res je, ti moreš, samo da hočeš!“ odgovorili so vsi od kraja.

Celó vrli minister Ibrahim je bil pozneje žrtva samosilstva in trme kraljeve, da-si ga je le on posadil na prestol. In tega ministra se je kralj še vendar nekambal! Kedar je kralj po otročje razsajal in razne bedarije uganjal, tedaj so ga ljubljenci njegovi strašili z imenom ministrovim, češ, da „Ibrahim gre, Ibrahim gre!“ da so ga spametovali in ugnali. No, in tudi ta vrli možak je padel kot žrtva samosilja in trme kraljeve.

Vse to je Ibrahim tudi sam slutil, ter je poslaniku pri slovesu naravnost omenil. Dve leti pozneje je Ibrahim umrl okrutne smrti. Po barbarskem običaju perzijanskem je zadela nemila sodba tudi sinove in brate njegove; ene so pomorili, ene oslepili, vsi pa so prišli ob premoženje. Zato pa je kralj pozneje ob važnih zadevah na vso moč pogrešal svojega modrega ministra, in je več potov potožil: „Kje je Ibrahim, kje? On edini je znal kralju svetovati.“

Take okrutnosti so bile nekaj vsakdanjega na Perzijanskem. Malcolm se je seznanil slučajno z nekim deželnim načelnikom po imenu Rica Kuli kan. Ta stari plemič je bil oslepljen v onem času, ko ste se rodovini Cend in Kadšir prepirali za prestol perzijanski. Povedal nam je zgodbo svoje nesreče, pa ne zato, da bi ga pomilovali, ampak zato, da bi nas zabaval, kajti v deželi, v kateri se take in enake okrutnosti pogostem nahajajo, smatrajo se kot navadna dogodba, in se ne zdé tako grozne, kakor drugi, ker jih niso vajeni.

„Jaz sem bil iskren privrženec Kadširovemu domu“, pričel je pripovedovati stari mož, ki je nosil sedaj svičeno obvezo preko praznih oči. „Ko sem pozneje prišel v roke podli rodovini Cendovi, čudil sem se, da me ni zadela huja kazen. Poslali so nekega hlapčona s skrhanim nožem, da mi oči iztakne. Jaz sem mu ponudil 20 tomanov, da bi mi z mojim žepnim nožičem oči iztaknil, pa ni hotel. Pital me je s hudobcem, očital mi je, da sem mu bil brata ubil, in obžaloval je le to, da nima dovoljenja umoriti me. Jaz sem se vlegel na hrbet, češ, da sem pokoren. On je brzo zavihal rokava, vzdignil nož in mi hotel poklekniti na prsi. Jaz pa sem nenadoma nogo vzdignil, ter ga tako silno sunil v trebuh, da se je kar prevrnil. No, da si ga ti videl, to bi se bil smejal. Jaz šinem po konci, on tudi, ali ker je bil močnejši od mene, pomedel me je na tla, in oči iztaknil. Rani ste se kmalo zacelili, in ko je rodovna Kadširova zopet na površje splavala, bil sem bogato nadarjen za prestale muke. Ničesar mi ne manjka, živim v tako lepem miru, da malokdo tako pri nas, če tudi dobro vidi. Kedar se primeri, da izgine denar iz blagajnice, pravi kralj: „E, ubogi Rica Kuli kan! Pustite ga!“ No, poslanik moj, ali nisem pri vsej slepoti bolje zavarovan proti nesreči, kakor da imam najbolje oči? Na to se je glasno zasmeljal.“

Mnoge pokrajine perzijanske so prekrasne, in bogate prirodni, tudi zemlja je bila svoje dni dobro obdelana. Ali ljudstvo vendar huje in huje leze v siromaštvo, da-si je bogato nadarjeno in primeroma visoko naobraženo. Perzija je izsesana od prevelikih davkov. Po cele vasi se izselijo in umaknejo v oddaljene kraje, kamor roka tlačiteljev ne more seči, ostale pa, ki se upirajo lakomnim davkarjem, grozno kaznujejo. Poberó jim imetje, pokončajo poslopja, in polje se zaraste z grmičjem in mladim lesom, ali pa kar pusto in zanemarjeno leži.

Mnogovrstne novice.

* Varujte se sleparjev! Minuli petek zjutraj ob pol 7. uri srečata pred frančiškansko cerkvijo v Ljubljani kupčevalca s cunjami Janeza Capoletti-ja s Kopra